

ČASOPIS AKADEMICKÉJ OBCE
PEDAGOGICKEJ FAKULTY
PREŠOVSKÉJ UNIVERZITY
V PREŠOVE

2/2015

ANTALYA?
... A PREČO
NIE?

DOKTORANDSKÝ
ŠTUDIJNÝ
POBYT
V NÓRSKU

MÍĽA
PRE MAMU

VYBERALI SME SI
ZÁVEREČNÉ PRÁCE

DO KNÍH
KRADNEM OKAMIHY
ZO ŽIVOTA

ABSOLVENTI

KÝM JESTVUJE
ĽUDSTVO,
JESTVUJE AJ
POTREBA PRÍBEHU

Viktória Kováčová (Pablo Picasso, Abstraktná hudba)

Petra Andrašková (Vasilij Kandinskij, Diagonála)

REINŠTALÁCIA

výtvarného diela

Študentské práce reprodukované na vnútornej strane obálky
boli vytvorené na predmete výtvarné techniky a médiá
pod vedením Mgr. Ivety Gal Drzewieckej, PhD.

Kristína Tomalová (Pablo Picasso, Dieťa s holubicou)

Klaudia Angelovičová (Vasilij Kandinskij, bez názvu)

Kristína Mandelová (Paul Cézanne, Zatiašie s jablkami)

OBSAH

DUMKA

...o čase3

SPOZA HRANÍC

Antalya? ... A prečo nie? 4
Doktorandský študijný pobyt v Nórsku 6
Videli sme krajinu, kde školstvo funguje 8

INFÓRUM

Míľa pre mamu: „Ďakujem, že si, mama.“ 10
Zapíšte si do kalendára: 4. november –
Deň materských škôl na Slovensku 12
Keď je diplomovka aj o ovciach 13

EXTRAKALIBER

Do kníh kradnem okamihy zo života 14
Kým jestvuje ľudstvo, jestvuje aj potreba príbehu 16

ABSOLVENTI

A. Lackaňová, M. Lauková 20

AKO TO VIDÍM JA

Vyberali sme si záverečné práce 22

Z TVORBY NAŠICH ŠTUDENTOV

Reinštalácia výtvarného diela 2, 23

FOTOREPORTÁŽ

Tour de Time (Deň Pedagogickej fakulty PU) 24

**ARTUŠ, časopis akademickej obce Pedagogickej fakulty
Prešovskej univerzity v Prešove**

Číslo 2, december 2015.

Adresa: Ul. 17. novembra 15, 080 01 Prešov

E-mail: artus@pf.unipo.sk

Šéfredaktorka: Iveta Gal Drzewiecka

Redakčná rada: Hedviga Kochová, Dana Lešková, Žofia

Remesníková, Miriama Romanová, Paulína Gemzová,

Dominika Štrauchová, Patrícia Mirdalíková

Grafická úprava: Iveta Gal Drzewiecka

Výtvarný návrh loga ARTUŠ: Lucia Gliganičová

Tlač: Grafotlač, Prešov. Náklad 500 ks.

ISSN 1339-5424

DUMKA

...o čase

Čas... Z viet, ktoré vyslovujeme hádam každý deň, sa môže zdať, že ho poznáme dôverne: „Teraz nemám čas.“ „Času dost.“ „Ten čas ale letí.“ „Čas sú peniaze.“ „Strata času.“ Na stopkách povinností sa mihajú čísla, ktoré nás nútia rozbíjať dni na úlohy a termíny. Naše súkromné svety sa zaplňajú diskretnými udalosťami. Plánujeme „pred“ a „po“, a vzápätí hypnotizujeme ručičky na hodinách. Šetríme čas – naozaj? Vo večnej naháňačke márnime čas čakaním, kedy sa sny stanú skutočnosťou, „triumfálne“ dobiehame do prchavých cieľov krátkych i dlhých tratí.

Tvárou tvár času čelíme i dočasnosti našej vlastnej existencie. Vedomie trvania a plynutia času je vedomím kontinuity zažitého. Dovoľuje nám – ak to sami chceme – prekročiť pragmatickú rovinu individuálneho ľudského života smerom k univerzu a pochopeniu nášho vlastného miesta v ňom.

Vzdelanie a vzdelávanie sú na prvý pohľad slová s príbuzným významom. Rozdiel v ich temporalite si nie vždy do dôsledkov uvedomujeme. Vzdelanie ako niečo termínované a terminálne – suma poznatkov, schopností a postojov, odovzdaná a prijatá vo svojej úplnosti. Naproti tomu vzdelávanie ako časom neviazaný proces a v ňom iba okamihy – príležitosti, ktoré môžu byť žité a napĺňané. Nie nadarmo sa hovorí, že človek sa učí celý život. Je len na nás, ktorú z dvoch ciest si vyberieme.

Naši predkovia vnímali čas v súlade s rytmiami prírody. Čas siať a čas žať, neustále začiatky a konce v cyklickom kolobehu života. Čas sviatočný je aj vzácnou chvíľou na to, aby sme sa zastavili a pripomenuli si slová Alberta Schweitzera, nositeľa Nobelovej ceny za mier: „Žiadna budúcnosť nenapraví, čo premeškáš v prítomnosti.“

dr. Iveta Gal Drzewiecka, šéfredaktorka

ANTALYA? ... A PREČO NIE?

Raz som počula jeden názor na to, ako by sme mali reagovať na výzvy či prekážky. Už si veľmi nepamätám, kde to presne bolo, no posolstvo vo mne ostalo...

Po úspešnom absolvovaní Erasmus mobility v Českej republike som sa odvážila na niečo väčšie... Bola to znovu mobilita, ale tentokrát už v Turecku. To všetko len vďaka programu Erasmus+, ktorý mi umožnil znovu vycestovať a obohatiť si tak svoje štúdium.

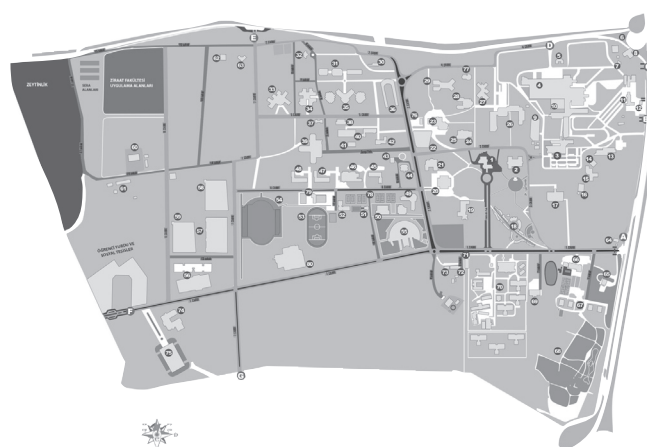
My, milovníci tepla, si teraz, v týchto chladných chvíľach, určite spomíname na krásne letné dni. Inak to nie je ani u mňa. V mojich myšlienkach je práve Antalya.

Antalya, mesto v ktorom som strávila štyri výnimočné mesiace, je vyhľadávanou turistickou destináciou, ktorá dokáže uspokojiť snáď každého cestovateľa. Jej okolie ponúka mnoho možností na turistiku, mestské centrum zase históriu. A samozrejme, je tu more! To nesmie chýbať. Práve v tomto meste sa nachádza Akdeniz Üniversitesi. Prvé, čo ma na nej očarilo, bol jej kampus. Asi bude ťažko uveriť, no kampus, v ktorom sa nachádzajú jednotlivé fakulty, rektorát, jedálne, knižnica, internát, športové centrá i priestory pre trávenie voľného času, je obrovský! A to myslím doslova. Kampus by sa dal svojou rozlohou prirovnať k ploche, ktorá je

ohraničená Trojicou, železničnou stanicou, nemocnicou a areálom Prešovskej univerzity. Presne tak! A ako sa dostať z jednej strany na druhú? Nie je to žiadna veda. V kampuse premáva nielen mestská hromadná doprava, ale aj univerzitné autobusy, ktoré jazdia len v areáli školy a sú zadarmo.

Počas tohto letného semestra som mala možnosť získať informácie a spoznať nielen Turecko ako také, ale nazrieť aj do ich vzdelávacieho systému. Vďaka doc. *Binnur Genc ILTER* (na fotografii vpravo) som absolvovala náčuvovú prax na hodinách matematiky a tureckého (teda materinského) jazyka. Dokonca som mala tú česť odučiť si zopár vyučovacích hodín. Jedným z najväčších rozdielov vo vyučovaní u nás a v Turecku sú prestávky v škole. Žiaci tam trávajú všetky prestávky mimo triedy, ba aj mimo budovy školy – na školskom ihrisku. V triede ostáva len jeden, prípadne dvaja dozorcovia zvolení spomedzi žiakov (podobne, ako naši triedníci). Môžem skonštatovať, že po prestávke boli žiaci určite pokojnejší a pripravení vydržať celú vyučovaciu hodinu na svojich miestach v lavici. Takáto možnosť prestávky je v Turecku prístupnejšia aj vďaka tomu, že celý prvý stupeň

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ KAMPÜSÜ

základnej školy sa nachádza vo vyhradenom areáli a vo vlastnej budove, ktorá je oddelená od druhého stupňa. Takto to funguje vo väčšine škôl v Turecku.

Možno niekoľkým z vás napadla otázka: „V čom sa líšili turecké deti od tých našich?“ Vôbec v ničom! Sú to úplne rovnaké, „normálne“ deti, ktoré sú veľmi zvedavé, rady objavujú a samozrejme sa rady predvádzajú.

... a aké bolo to posolstvo?

„Na výzvy sa odpovedá: A PREČO NIE?!“

Mária Hurajová

DOKTORANDSKÝ ŠTUDIJNÝ POBYT V NÓRSKU (prostredníctvom projektu EHP Slovensko)

Na úvod by som sa rád predstavil, moje meno je Michal Barna a som študentom tretieho ročníka interného doktorandského štúdia na Pedagogickej fakulte a pôsobím na Katedre prírodovedných a technických disciplín pod vedením prof. Jozefa Libu.

Jedným z kritérií pre úspešné ukončenie doktorandského štúdia je absolvovanie študijného/výskumného pobytu v zahraničí. Začiatkom minulého akademického roka som sa dozvedel na našej fakulte o projekte EHP Slovensko. Táto možnosť ma zaujala hneď, ako som zistil, že pôjde o mobilitu do Nórska, konkrétne Trondheimu (vysoká škola Queen Maud University College of Early Childhood Education). Škandinávia ma zaujímala odjakživa, takže som neváhal a prihlásil sa.

Po absolvovaní výberového konania som čakal na jeho výsledok a keď som zistil, že bolo úspešné a že na mobilitu naozaj pôjdem, veľmi som sa potešil, veď kto by aj nie ☺.

Začiatok pobytu bol po dohode s Útvorom pre vonkajšie vzťahy na rektoráte stanovený na 13. septem-

bra a koniec na 11. novembra 2015. Po lete, ktoré ubehlo veľmi rýchlo ako vždy, sa môj odchod blížil. Ani som sa nenazdal a už som sedel v lietadle smer Oslo, s konečným príletom v Trondheime.

Prvé dojmy boli ohromné. Či už letisko, alebo samotné mesto, doprava, skrátka všetko bolo čisté a tak trochu iné ako doma. Cestou z letiska som ako japonský turista už v autobuse všetko fotil. To som ešte nevedel, že fjord, ktorý ma tak zaujal, bude pár minút peši od miesta môjho ubytovania, ale k tomu sa ešte vrátim.

V škole ma privítali veľmi milo a ochotne, hneď v deň príchodu som už bol na fakulte. Nóri sú v mojich očiach veľmi pracovití a pedantní vo všetkom čo robia. Známy predsudok o chladných severanoch určite nemôžem potvrdiť, skôr by som povedal, že sú to milí a úprimní ľudia s kvalitným zmyslom pre humor. Ešte v deň príchodu mi bola pridelená školiteľka, ktorá ma usmerňovala vo všetkom, čo sa týkalo môjho výskumu, a podrobne ma zoznámila so školou. Zaoberám sa výchovou k zdraviu a jej zložkami, akými sú primárna

drogová prevencia, pohyb, zdravá výživa, ochrana zdravia, zdravý životný štýl a šport, skrátka všetko, čo s tým súvisí. Počas šesťdesiatich dní môjho pobytu boli mojimi povinnosťami návštevy základných a materských škôl a sledovanie vyučovacieho procesu týkajúceho sa výchovy k zdraviu, návštevy knižníc, konzultácie s akademickými odborníkmi, tvorba programu primárnej prevencie problémov s návykovými látkami u žiakov mladšieho školského veku a študovanie literatúry týkajúcej sa témy mojej dizertačnej práce.

Akademická pôda je veľmi podobná tej našej, s menšími rozdielmi. Vzťahy na univerzite sú menej formálne a vládne tam voľnejšia atmosféra. Podobne ako u nás, prevládajú študentky nad študentmi, no v porovnaní s našou fakultou je tam viac chlapcov, čo je možno ovplyvnené aj zákonom v Nórsku, podľa ktorého v základných a materských školách musí byť isté percento mužov. Priestory školy sú veľmi moderné a dobre vybavené.

Je zbytočné rozpisovať sa o anglickom jazyku. Všetci Nóri hovoria plynule anglicky a to nielen na pôde fakulty. Starí, aj mladí. V knižnici, v obchode, na letisku. Skrátka všade sa dohovoria anglicky. Študijný pobyt v Nórsku by som preto odporučil na zdokonalenie sa v anglickom jazyku každému študentovi.

Za najdôležitejšie v mojom pobyte považujem spoznanie vzťahu Nórov k prírode, športu a zdravému životnému štýlu. Bolo to vidieť už v materskej škole. Dvoj- až trojročné deti sa bezstarostne hrali v pieskovisku bez rukavíc a ja som sa na nich s údivom pozeral, keďže vonku bolo asi sedem stupňov a vzduch bol vlhký od mora a sám som sa triasol...

Otužovanie a vychádzky do prírody patria k rituálom. Už od detstva je v nórskeho deťoch pestovaný vzťah k prírode. Zaujímavosťou je aj to, že Nóri majú v kurikule predmet „Výživa a zdravie“, ktorý je dotovaný časom dve a pol hodiny týždenne a vyučuje sa v špeciálnej miestnosti, pripomínajúcej veľkú kuchyňu. Všetky deti sa naň tešia. Učia sa variť zdravo, hravo a šikovne. Základná škola Srtrindheim skole, ktorú som navštevoval a v ktorej som proces výučby predmetu Food and health videl v priamom prenose, bola zaujímavá aj tým, že v drvivej väčšine jej priestorov neboli dvere. Žiaci skrátka neboli nikdy zatvorení v triede. Pred väčšinou tried boli malé amfiteátre s interaktívnou tabuľou pred nimi...

Keďže som vášnivý športovec, svoj voľný čas som trávil bežeckým tréningom po centre a okolí Trondheimu. Mesto obyvateľstvom nie je oveľa väčšie ako Prešov, ale je rozložené na väčšej ploche. Možnosť „športovo sa vyžiť“ je neuveriteľne veľa. Cyklistických trás boli desiatky kilometrov len v centre mesta, v okolitých horách a lesoch ani nevravím. Pri absolvovaní dlhých behov po prírode v okolí som bol svedkom toho, ako celé rodiny s malými deťmi počas víkendov prichádzali do okolitých hôr na prechádzky a túry, je to miestna tradícia – dokiaľ nie je sneh, pešo a keď napadne, bežky sú základom.

Nórsko je krajina s vysokou životnou úrovňou, ale tomu korešpondujú aj ceny v miestnych reštauráciách a baroch. Ako mi ale povedali miestni: „Nature is for free

for everybody“ ☺. Príroda je úžasná, drsná, nedotknutá, severská... Myslel som si, že bude „zima ako v Rusku“, no tým, že Trondheim nie je až tak na severe, je klíma značne ovplyvnená Golským prúdom a teploty sa od tých na Slovenku až tak nelíšili, len vlhkosť bola vyššia kvôli fjordu, a to pocitovú teplotu znižovalo. Práve fjordy boli pre mňa miestom, kde som rád chodil trénovať a aj miestom, kde som prvý a dúfam nie poslednýkrát v živote videl polárnu žiaru...

Šesťdesiat dní mobility cez EHP Slovensko zbehlo rýchlejšie ako kedykoľvek predtým v mojom živote, verím, že sa do Nórska ešte vrátim. Teraz som však späť a čaká ma náročný posledný rok štúdia, no študijný pobyt bol pre mňa veľkým prínosom. Teraz už len zúročiť svoje skúsenosti a vedomosti a úspešne ukončiť svoje trojročné snaženie.

Michal Barna,
interný doktorand na KPTD

V októbri Vás nebolo vidieť na fakulte. Dupočul som sa, že ste sa zúčastnili na učiteľskej mobilitě v Nórsku a vraj nešlo o zaužívaný program Erasmus+. Je to pravda?

Je pravda, že na mobilitě v Nórskom Trondheime sme neboli cez Erasmus+. Našej fakulte sa totiž naskytla možnosť mobility v rámci programu EHP Slovensko (Európsky hospodársky priesktor), známeho tiež pod názvom Nórske fondy. Samozrejme, aby sa mobilita mohla zorganizovať, predchádzalo tomu mnoho administratívnych a schvaľovacích úkonov. Prešovskej univerzite bol napokon schválený projekt, do ktorého sa okrem našej Pedagogickej fakulty zapojila aj Fakulta manažmentu a Fakulta zdravotníckych odborov. My sme teda do projektu vstúpili s naším dlhoročným nórsnym partnerom z Trondheimu, súkromnou vzdelávacou inštitúciou Queen Maud University College of Early Childhood Education (QMUC).

Asi najviac nás zaujali dve veci. Prvou bola organizácia vyučovacieho procesu na QMUC. Hneď v prvý deň sme absolvovali prehliadku inštitúcie vďaka ich nesmierne ústretovej a zodpovednej koordinátorke Anne Sine van Marion, ktorá bola z nórskej strany aj hlavným kontaktným bodom pre celú mobilitu EHP. Nahliadli sme aj do miestností, kde sa pripravovali študenti. Bežnou praxou je totiž rozdelenie študentov do tzv. pracovných skupín (jedna skupina = cca päť študentov). Skupinám je zadaná spoločná úloha, na ktorej následne ako mikroskupiny samostatne pracujú v malých miestnostiach, a to bez dozoru vyučujúceho. Na záver výsledný „produkt“ spoločnej tvorivej činnosti odprezentujú pred všetkými spolužiakmi a vyučujúcim, resp. vyučujúcimi.

Pred viacerými vyučujúcimi? Myslite v rámci jedného predmetu?

VIDELI SME KRAJINU, KDE ŠKOLSTVO FUNGUJE

Hovoríte v množnôčísle – boli ste tam snáď viacerí?

V tomto zimnom semestri sme boli v Nórsku celkovo traja: okrem mojej osoby sa mobility zúčastnila aj doc. Ale na Prídavková z Katedry matematickej edukácie a doktorand z Katedry prírodovedných a technických disciplín, Mgr. Michal Barna. Kým učiteľská mobilita bola v dĺžke desiatich dní a absolvovali sme ju v strede mesiaca október, mobilita doktoranda trvala celkovo dva mesiace, a to od polovice septembra do polky novembra.

Ak sa môžem opýtať – v čom bola mobilita cez EHP iná než cez Erasmus+?

Na prvý pohľad najviditeľnejší rozdiel je asi v jej dĺžke, ktorú sme si mohli nastaviť sami. Keďže sme však chceli a potrebovali naplniť jej ciele, volili sme desaťdňovú mobilitu. Mobilita doktoranda zas bola nastavená na dva mesiace, pričom mu bola na hosťujúcej inštitúcii počas doby pobytu pridelená aj školiťelka, oboznámená s témou a výskumom jeho rozpracovanej dizertačnej práce.

Hlavným cieľom projektu EHP Slovensko bolo dôkladne zmapovať študijné programy a oblasti výskumu na partnerskej univerzite. Mobilita nám zároveň poskytla priestor pre spoznávanie edukačného procesu, metód a prístupov aplikovaných vo vyučovaní na QMUC. Aj my s kolegyňou sme mali možnosť podeliť sa s nóorskymi študentmi o naše poznatky z odboru, pretože sme na QMUC mali aj svoje vyučovacie jednotky. Vedľajším, ale nie nezanedbateľným efektom mobility bolo aj bližšie spoznanie tejto škandinávskej krajiny, jej kultúry a histórie. Doteraz som Nórsko evidoval len ako hokejové súpera, ktorý sa na Slovensko čo do kvality čoraz väčšími doťahuje. A naozaj bolo čo obdivovať a porovnávať. A nemám tým na mysli len niekoľkonásobne vyššie ceny než na Slovensku.

Ked' hovoríte o porovnávaní, čím bola QMUC v porovnaní s našou fakultou iná?

Nie. Ide o učiteľov viacerých predmetov. To bola druhá zaujímavá vec. Pre lepšiu ilustráciu uvediem príklad jednej pozorovanej hodiny. V prvý deň sme mali možnosť vidieť skupiny študentov pripravujúcich sa na splnenie zadanej úlohy: mali sa pokúsiť cez žáner riekanky (literatúra) integrovať pre potreby materskej školy tiež počítanie (matematika) a hudbu (hudobná výchova). Pokúšali sa nájsť ideálny spôsob medzipredmetovej integrácie, pričom v rámci prípravy mali k dispozícii wifi, ako aj rôzny materiál na prípravu edukačných pomôcok. Na druhý deň sme boli svedkami hodiny, na ktorej päť rôznych skupín prezentovalo pred spolužiakmi i učiteľmi z oblasti literárnej výchovy, matematiky a hudobnej výchovy svoje výsledné projekty. Prezentáciou sa to však nekončilo – zo strany študentov nasledovala analýza a vysvetlenie obsahu a formy jednotlivých zvolených aktivít, pričom sa do zdôvodňovania zapájali všetci študenti z konkrétnej skupiny. Poslednou časťou prezentácie bola diskusia s vyučujúcimi, a to za každú odborovú oblasť zvlášť.

Aký je najväčší rozdiel vo vyučovacom procese medzi našimi školami, ktorý ste postrehli?

Asi ten, že majú aj študijný odbor, v rámci ktorého sú študenti pripravovaní na prácu s deťmi iba vo vonkajšom prostredí (odbor Natur&Outdoors). Seminäre týchto študentov prebiehajú často v externom prostredí, za každého počasia. Mal som možnosť zúčastniť sa jednej takejto hodiny, ktorá prebiehala na mieste blízko fjordu zvanom Rotvollfjæra. Bol som upozornený, aby som sa dobre obliekol a nejaké jedlo si zobral so sebou. Priznám sa však, že obuv som podcenil...

Počas outdoorovej hodiny mala každá skupina študentov – šlo o druhákov – k dispozícii útlú knižku z literatúry pre deti predškolského veku a mala za úlohu nájsť si v príľahlom lesíku adekvátne miesto na prípravu dramatizovaného predstavenia. Predstavenie malo byť simultánnou názorno-konkrétnou činnosťou k čítaniu príbehu. Prvý deň si teda študenti hľadali primerané miesto v lesíku pre svoj príbeh, pripravovali improvi-

zovanú scénu a zároveň vyrábali z okolitého materiálu postavy pre svoj príbeh. Záver dňa bol spojený s prezentáciou prípravených vystúpení pred učiteľom a spolužiakmi, v rámci ktorej dostali prvú spätnú väzbu na dramatizované vystúpenia. Ešte zaujímavejšie však bolo, že na druhý deň mali do tejto oblasti prísť deti z materských škôl, ktorým mali byť predstavenia študentov aj naživo prezentované. Táto okamžitá väzba na prax ma naozaj prekvapila, možno aj preto, že deti sa prezentácie mali zúčastniť za každého počasia, teda aj v prípade dažďa. A na druhý deň aj naozaj pršalo – ja som sa, žiaľ, už vystúpení pred deťmi nezúčastnil, pretože som mal naplánovaný ďalší program mobility.

Mali ste možnosť vidieť aj organizáciu vyučovania v materských školách? Je to to isté, ako u nás?

Mali sme možnosť navštíviť niekoľko materských škôl a môžem povedať, že určite to nie je to isté ako na Slovensku. Ak

ka, kade-tade – osamote či v skupinke – pobejúce deti... Dokonca mi v machu premokli aj topánky (opäť som podcenil obuv) – taká tam bola pôda napitá dažďom... A učiteľky na tieto veci len pokojne dohliadali a nezasahovali do hier. Nezasahovali z jedného dôvodu: sú presvedčené, že dieťa všetky potrebné schopnosti, zručnosti a návyky nadobudne v prirodzenej forme prostredníctvom vlastnej spontánnej hry. Neznamená to však, že na vzdelávanie sa rezignovalo. Prebieha to len trochu inak. Napríklad naposledy v materskej škole riešili tému mravcov, ktorú si deti vybrali samy. Učiteľka následne zabezpečila všetky zaujímavé informácie a názorné ukážky týkajúce sa mravcov (vrátane mravčej farmy, ktorú deti pozorovali v rôznych častiach dňa), aby táto deťmi vybraná téma nielen zaujala, ale aby z nej bolo možné odniesť si aj nové poznanie.

(mobilita EHP Slovensko očami Radoslava Rusňáka)

mám narýchlo zhodnotiť najväčší rozdiel medzi nórsnymi a slovenskými materskými školami, poviem len jedno: nórske deti sa v materskej škole hrajú, slovenské deti sa v materských školách čoraz viac učia. Kým na Slovensku svoju pozornosť stále väčšími sústreďujeme na neustále sa meniace vzdelávacie obsahy (tak v MŠ, ako aj v ZŠ), ktorých rukojemníkom sa stáva nielen dieťa, ale aj učiteľka v materskej škole, Nóri – ako som mal možnosť vidieť na vlastné oči – nestratili zo zreteľa najmä prirodzené právo detí na obyčajnú spontánnu a kreatívnu detskú hru. Osobne ma to naozaj prekvapilo.

Je to otázka rozdielnej filozofie vzdelávania: nórske materské školy kladú dieťa na prvé miesto – potvrdila nám to aj naša študentka, Zuzana Šrenkelová, ktorú sme v Trondheime zhodou okolností zastihli na praxi v nami navštívenej materskej škole Solbakken barnehage (Zuzana v rámci mobility Erasmus+ na QMUC práve realizovala prax v MŠ). Naša študentka nám aj z vlastnej skúsenosti potvrdila, že dieťa sa v nórskej materskej škole vníma ako samostatná jednotka, ktorej má byť poskytnutá dostatočná sloboda a nezávislosť. Rešpekt, rovnosť, tolerancia, láska, odpustenie, starostlivosť, právo byť iný, solidarita a dôvera sú kľúčovými pojmami filozofie predškolskej výchovy. Vďaka nim sa totiž dieťa môže rozvíjať a práve materská škola by mala byť inštitúciou, ktorá by mala dieťaťu umožniť nastúpiť cestu samostatnosti. Tá je v Nórsku vysoko cenená. Deťom sa ponecháva priestor objavovať a zdokonaľovať sa bez zásahu dospelého – teda učiteľa, ktorý im pomáha len ako sekundant pri niektorých náročnejších činnostiach.

Ako to potom v materskej škole vyzeralo?

Asi tak, že deti boli čo najčastejšie vonku, päťročné deti nezriedka aj pol dňa – zúčastnili sme sa jedného takého pobytu v malom lesíku na periférii Trondheimu. Deti v outdoorovom oblečení trávili čas na vyhradenom mieste v lese – bolo tam ohnisko, improvizované hojdačky z lana a kmeňov stromov, deti lozili po borovicových (nikto ich nestáhoval dole, aby si neublížili), videl som chlapčeka búchajúceho kladivom do pri-

Ačo základná škola? Bola jej organizácia iná než na Slovensku?

Boli sme na jednej ZŠ, a preto je ťažšie zhodnotiť primárne vzdelávanie na základe jednej skúsenosti. V každom prípade bola aj táto návšteva zaujímavá – zúčastnili sme sa náčuvu hodiny angličtiny v 2. ročníku. Pre nás bolo určite najzaujímavejším faktom to, že vyučovanie troch tried 2. ročníka prebiehalo súbežne v jednej veľkej miestnosti, pričom triedy boli od seba oddelené len meter a pol vysokými skrinkami. Každá trieda preberala to isté učivo, všetky tri učiteľky mali rovnakú powerpointovú prezentáciu a rovnaký priebeh hodiny. Napriek tomu, že sme s kolegyňou boli v neustálom pokušení sledovať sluchom aj to, čo sa deje v druhých dvoch triedach (či učiteľky idú tým istým tempom ako tá, pri ktorej sme načúvali), deťom to absolútne vôbec nevadilo, pozornosťou a sústredením boli zamerané len na svoju vyučujúcu. Samozrejme, znamenalo to, že v triedach nesmel byť ani žiaden rušivý „vykrikovací“ element, lebo okamžite by bol zaznamenaný v druhých triedach. Ako sme následne zistili, pôvodne boli v miestnosti len dve triedy, ale populačným nárastom boli v škole nútení otvoriť aj tretiu triedu, čím vyučovanie nadobudlo dnešnú, potenciálne rušivejšiu atmosféru. Tento model si však na Slovensku aj tak neviem predstaviť. V podmienkach našich škôl by bol neuplatniteľný a pre učiteľa určite aj vysoko stresujúci.

Ako by ste teda na záver zhodnotili svoj pobyt v škandinávskej krajine?

Lepšie je raz vidieť, ako dvakrát počuť. Pobyt cez EHP Slovensko bol pre mňa i pre kolegyňu nesmierne inšpirujúci. Videli sme totiž krajinu, kde školstvo funguje, kde tradícia vzdelávania a najmä jeho kontinuita naprieč vzdelávacími stupňami je stále vnímaná ako skutočná hodnota. Vo vzťahu k tomu, čo sa deje v našom školstve dnes, ma to však úplne prirodzene aj trochu rozosmútilo...

Za rozhovor ďakuje Artuš

MÍĽA PRE MAMU: „ĎAKUJEM, ŽE SI, MAMA.“

Míľa pre mamu je rodinné popoludnie, keď sa v jeden deň na rôznych miestach tisíce ľudí spájajú bez ohľadu na vek, rasu, vierovyznanie či počasie. Prostredníctvom jednej spoločnej myšlienky chcú prejaviť úctu a vďaku mamám – za ich obetavosť, za prebdené noci nad našimi chorobami, za snahu dať nám to najlepšie, čo môžu dať, za pochopenie a bezhraničnú lásku. V tento deň, viac ako po iné dni, im chceme poďakovať za to, že sú našimi mamami, a vysloviť jednoduché „Ďakujem, že si, mama.“

Zábavné podujatie s myšlienkou uctiť si a prejaviť našu vďaku mamám, sa konalo 9. mája 2015 vo viacerých mestách na Slovensku – aj u nás v Prešove

v Ekoparku. Študentky Pedagogickej fakulty nemohli chýbať. Ani chladnejšie počasie a trocha ranného dažďa náladu nikomu nepokazilo. Akcie sa zúčastnilo veľa rodín s deťmi, ale i budúce mamičky a starí rodičia s vnúčatami. Všetci zúčastnení prešli pešo symbolickú míľu. Na programe sa zabávali nielen deti, aj dospelí si prišli na svoje. Keďže v tento deň prebiehali majstrovstvá sveta v hokeji, na veľkom premietacom plátne bežal priamy prenos z aktuálneho zápasu.

Deti sa učili, ako triediť odpad, pozreli si zvieratká v Ekoparku. Naučili sa niečo nové aj od dobrovoľných záchranárov a skautov, policajti im predviedli ukážky z práce psovodov.

Tu sú vyjadrenia niekoľkých študentiek Pedagogickej fakulty, ich pocity a ich „práca“, ktorou iným spríjemnili deň:

**Lucia Drotárová, Júlia Hrinkaničová,
Katarína Barančíková:**

„Na starosti sme mali stánok s maľovaním na tvár. Bolo to dosť zaujímavé. Najčastejšie sme chlapcom maľovali spidermanov, obľúbené boli aj zvieratká.“

Sabina Varholiková, Simona Sedláková:

„Pripravovali sme štafetu (vyznačovali cestu/trasu, ktorou sa potom išlo) a pomáhali sme s organizáciou. Rozdávali sme keksy a zdobili pódium.“

Žofia Remešníková, Miriama Romanová:

„My sme registrovali ľudí, poskytovali informácie, vybrali symbolický poplatok, balili a rozdávali balíčky určené pre účastníkov, v ktorých bola voda, keksíky, detská výživa, informačné letáky...“

V popoludňajších hodinách sme si pri ohni opekli klobásu. Dokonca sme stretli aj niekoľko našich cvičných učiteliek z materských škôl, mamičky detí z materských škôl a aj samotné detičky, ktorým sme pomáhali pri opekaní. Každá z nás odchádzala so skvelým pocitom a novým zážitkom. Míľa pre mamu bude aj o rok, ale ďakovať našim mamkám môžeme každý deň.

Žofia Remešníková

ZAPÍŠTE SI DO KALENDÁRA: 4. NOVEMBER – DEŇ MATERSKÝCH ŠKÔL NA SLOVENSKU

Oslavovať deň učiteľov či deň študentstva sa už stalo zvykom – ale čo naši najmenší? Tento rok sme mali možnosť prvýkrát osláviť deň „veľkých malých“ – deň škôlkarov. Deň, ktorý je významný nielen pre materské školy, sa bude usporadúvať každoročne 4. novembra. Aj my, budúci učelia, sme si pod vedením našich pedagógov (PaedDr. Moniky Miňovej, PhD. a Mgr. Hedvigy Kochovej, PhD.) pripomenuli tento „sviatok“ v rámci sprievodných aktivít 21. októbra 2014.

Študenti z Vedeckého krúžku a Študentskej rady dali hlavy dokopy. Jeden nápad inšpiroval ďalší a vymysleli sme program pre deti. Tento deň sme pomenovali *Jesenný deň materských škôl*. Prečo jesenný? Nič výnimočné sa za tým neskrývalo, bola jeseň.

Organizovanú akciu otvorila pani dekanka, doc. Ing. Jana Burgerová, PhD., ktorá privítala našich malých kamarátov v priestoroch Pedagogickej fakulty. Hneď na úvod svoje herecké výkony ukázali študenti, ktorí sa predviedli krátkym divadielkom *Rozprávka nad zlato*. Bolo naozaj príjemné pozorovať rozžiarené oči detí, ktoré sa na rozprávku dívali s očakávaním toho, čo bude nasledovať. Zo šťastných detských tvárí sa dalo vyčítať, že sa im hra veľmi páčila, čo ocenili aj veľkým potleskom.

Nasledovali rôzne zábavné aktivity, ktoré spríjemnili a ozvláštnili obyčajný deň škôlkarov (a určite aj ten náš). Deti sa postupne vystriedali na piatich stanovištiach. Sprevádzali ich naše „maskoty“ Mickey a Minnie, s ktorými sa deti mohli odfotiť i zahrať. Každé stanovište lákalo aj svojim zaujima-

vým názvom. Na prvej „zastávke“ *Z prírody do prírody* sme spoločne vytvárali obrazy jesennej krajinky. Škôlkari si mohli kresliť pastelkami a fixkami alebo maľovať vodovými farbami. Svoje výtvory v podobe listov, hříbov, ježkov či šarkanov si postupne spájali do koláže.

Na stanovišti z názvom *Stratení v jesennom príbehu* (pod vedením Zuzky, Mirky a Dominiky) sa čítalo z rozprávky *Gaštanko* od Hany Zelinovej. Na zemi bolo bludisko vyrobené z krepového papiera. Úlohou detí bolo prejsť labyrintom a zároveň pre-rozprávať dej rozprávky s pomocou obrázkov. Ak sa im to podarilo, dostali odmenu – pečiatku *Gaštanka*.

Zašportovať si mohli s chlapcami (Matej, Marek, Martin) pri *Jeseni v pohybe*. Tu sa spolu zahrali na padajúce kvapky dažďa a na vietor, fúkali do pierok, padali ako listy. Nakoniec sa zahrali na mravčekov a postavili si pod schodiskom bunker z „tulivakov“ – mravenisko.

Stratené farby jesene hľadali v sprievode hudby so Sabinkou a Pavlou. Na záver sme si spoločne zaspievali známu pesničku *Keď si šťastný...* (Ved' sme boli všetci šťastní. ☺)

Deti, ale aj my, organizátori, sme si tento výnimočný deň naplno užili. Reakcie učiteľiek materských škôl boli veľmi potešujúce. Fakultu navštívilo spolu šesťdesiatpäť detí. Keďže sa na nás bola pozrieť aj univerzitná televízia Mediálka, niektoré deti si prvý raz v živote mohli vyskúšať hovoriť pred okom kamery do mikrofónu. Zážitkov na tento deň bolo naozaj veľa.

Sama som bola milo prekvapená šikovnosťou detí, ktoré sa iniciatívne zapájali do každej z aktivít. Všetko bolo načasované ako hodinky. Zároveň to bola pre mňa prvá ozajstná prax, resp. skúsenosť s vedením detí počas štúdia. Moje presvedčenie venovať sa práve tejto profesii a práci s deťmi sa znásobilo. V budúcnosti opäť s potešením privítam možnosť podieľať sa na podobnej akcii.

Veronika Majdová, 1DPB

KEĎ JE DIPLOMOVKA AJ O OVCIACH

Dňa 26. októbra 2015 som sa zúčastnila metodického seminára *Kyberšikanovanie ako aktuálne e-ohrozenie detí*. Stretnutie organizované Mgr. Martinou Adamkovičovou, PhD. a Mgr. Hedvigou Kochovou, PhD. bolo určené pedagógom cvičných materských a základných škôl, no pozvanie som dostala aj ja, pretože moja diplomová práca má podobné tematické zameranie. Samozrejme, teóriu si budem musieť dopodrobna naštudovať sama, ale metodický seminár mi priniesol ukážku práce s deťmi z Materskej školy Zemplínska a so žiakmi 4. ročníka Základnej školy Šrobárova 20 v Prešove. Lákavé na tom bolo, že podujatie prebiehalo so zakladateľom stránky www.ovce.sk a zároveň autorom rozprávok na tomto portáli, Miroslavom Drobným. Zážitkovou formou oboznámil deti s ohrozeniami súvisiacimi s využívaním mobilných technológií. Deti sa vcítili do danej situácie, aby si mohli lepšie uvedomiť problémy virtuálneho sveta či hodnoty skutočného kamarátstva. Myslím si, že toto stretnutie obohatilo nielen deti, ale aj ostatných zúčastnených. Problematika *kyberšikanovania* je čoraz páľčivejším problémom vo svete a netreba ju odsúvať na druhú koľaj, pretože niektoré prípady môžu skončiť a aj veľmi tragicky...

Bc. Veronika Zorská, 1DUM

Pri príležitosti diskusie na tému *Prečo deti (ne)čítajú* nás poctila svojou návštevou autorka kníh pre deti Toňa Revajová. Úspešná slovenská spisovateľka má na svojom konte mnohé knihy plné humorných situácií, spontánnosti a empatie voči detským hrdinom. Pracovala ako učiteľka, odborná referentka a redaktorka. V súčasnosti rediguje knihy pre deti a beletriu pre vydavateľstvá Slovart a IKAR. Je nositeľkou ocenenia Trojruža a jej knihu *Johanka v Zapadáčiku* zapísali na Čestnú listinu IBBY z roku 2014.

Dobrý deň, pani spisovateľka. Dovoľte, aby som vám položila pár otázok do nášho študentského časopisu *Artuš*? Za svoju tvorbu pre deti ste získali nemalo ocenení, medzi nimi napríklad cenu Trojruža 2014 za „dielo, v ktorom s nehou a empatickou citlivosťou identifikujete svet súčasných detí a spätne ho nasmerúvate k pozitívnym hodnotám života“. V tom istom roku knihu *Johanka v Zapadáčiku* zapísali na Čestnú listinu Medzinárodnej únie detskej knihy. Ako takéto ocenenia vnímate, sú pre vás dôležité, alebo si viac vážite reakcie od detských čitateľov?

Je to úžasné, že človek získa ocenenie, naozaj som si nikdy nepomyslela, že si na mňa niekto spomenie s niečím ako Trojruža. V konečnom dôsledku je to však len papier či medaila. Niežeby som si to necenila, ale viac ma dokážu zasiahnuť reakcie detských čitateľov. Nedávno si jeden štvrták, karatista Kristián, prišiel dať podpísať prvú *Johanku*, a keď som sa ho spýtala, či ju vážne čítal, odpovedal, že len túto jedinou, ale teraz, keď už ma pozná, prečíta ich všetky. To sú slová, pri ktorých mi bez rozpakov vyhrknu slzy z očí.

Je zaujímavé, akým spôsobom autor prvýkrát v sebe objaví inšpiráciu, možno až „nutkanie“ písať. Ako to bolo vo vašom prípade? Čo vás motivovalo k tomu, aby ste začali písať pre deti? Mnoho autorov kníh pre deti hovorí, že písať pre ne môže byť miestami i zložitejšie ako písať pre dospelých čitateľov. Je pre Vás jednoduché vžiť sa do detského zmýšľania a sveta, v ktorom sú dôležité i na prvý pohľad možno nepatrné veci?

Už v tretej triede som začala písať malé knižky. Sama som si ich viazala aj ilustrovala. Už vtedy som vedela, že chcem písať. Vo vyšších triedach ma učitelia odhalili podľa slohov. Prvé naozajstné ocenenie bolo

prvé miesto na okresnej literárnej súťaži v Žiline. Bol to taký „seriózny“ existencialistický text, že predseda poroty (spisovateľ Ján Lenčo) sa vyjadril, že niečo podobné nemohol napísať človek mladší ako štyridsať rokov. Mala som devätnásť.

A ako som začala písať pre deti? V úsilí písať zrozumiteľne, tak, aby sa kritici nepýtali „A toto je čo?“, som sa dostala až k deťom. Deti mi rozumejú.

Kedy som po prvýkrát siahla po vašej knihe *Denis a jeho sestry*, pripomenula mi vlastné detstvo a domov. Dokázala som sa s postavou malého Denisa veľmi ľahko stotožniť. To, že vaše knihy nenútené umožňujú čitateľovi vcítiť sa do postavy v príbehu, vnímate ako vrodenný dar, alebo skôr ako výsledok neustáleho sebazdokonaľovania, či prípadne oboje?

Ťažko povedať, najskôr jedno i druhé. Vraví sa, že na písanie treba desať percent talentu a zvyšok je trpezlivosť. Kedysi dávno nám Ján Papp v žilinskom literárnom klube vravieval, že „Písanie je remeslo, ako každé iné, treba sa ho vyučiť“.

Vaše ostatné knihy, akási voľná knižná séria o Johanke (*Johanka v Zapadáčiku*, *Zlom väz*, *Johanka!*, *Tvoja Johanka* a *Johankina veľká rodina*) približuje život rôznych rodín súčasnej doby. Ich problémy, radosti a starosti. Myslím, že aj pre túto skutočnosť sú deťom také blízke. Často sú vaše príbehy pretkávané i situáciami plnými humoru. Je to pre vás spôsob ako sa ľahšie priblížiť detskému čitateľovi?

Je to skratka spôsob, akým píšem – ako sa mi píše ľahko. Že to deti vedia oceniť, to je len pridaná hodnota. Keď bola štvrtá kniha *Johankina veľká rodina* ešte len v rukách ilustrátora Ďura Balogha, bola som na bežnej sedení medzi prvákmi (čo sa nestáva často, moja „krvná

DO KNÍH KRADNEM OKAMIH ZO ŽIVOTA

skupina“ sú tretiaci až piatáci). Deti sa pýtali, koľko ešte bude knižiek o Johanke. Povedala som, že štvrtá, posledná, je už hotová v počítači, len ešte neviem, ako sa bude volať. Pribehlo ku mne dievčatko, pohládilo ma po ruke a povedalo: „Môže sa volať po mne, Danielka.“ Nepíšem preto, že sa chcem priblížiť čitateľom, som skôr z tých, pre ktorých je dôležitejšia cesta ako cieľ.

Skrátka rada kráčam – a ak je na konci cesty kniha, tak prečo nie?

A čo sa týka humoru, ten akosi mám v sebe. Mám radšej smiech, ako plač.

Vytvorili ste mnoho literárnych postáv, ktoré ste takpovediac „priviedli na svet“ iba svojou fantáziou. Možno povedať, že niektorá z nich je pre vás najbližšia? Samozrejme, mám na mysli, že autobiografické črty sa v literárnom texte stávajú fiktívnymi a majú iný ako priamy charakter, ale existuje medzi vašimi postavami i taká, ktorá sa vám napríklad javí najviac podobná?

Nemyslím si. S výnimkou mojej prvej knihy sú všetky postavy vymyslené. Iba sa im niekedy prihodí niečo, čo sa stalo mne, niekomu z mojej rodiny alebo kamarátom. Dám tam skrátka príbehy, ktoré je škoda nenapísať. Jedna udalosť potom vyvolá druhú, a nakoniec je z toho kniha. Iné je námet, motív, prvotná inšpirácia. Pred štyrmi rokmi som cestovala s vnukom Riškom z Tatier. V Mikulášii pristúpila staršia pani, jej syn a dve deti. Chlapec a dievča oblečené v chlapčenských šatách. Keď deti odišli na toaletu s ockom, babka sa mi prihovarila: „Oni sú teraz u mňa, odišla im mama.“ Prešli mnou zimomriavky. Prebehol týždeň a ja som stále myslela na dievčatko z vlaku. To už poznám – ak niečo nevytrasiem z hlavy, musím začať písať. Nechcela som, aby hlavnou hrdinkou knihy bolo dievčatko bez mamy, tak som jej vymyslela Johanku, ktorá ju naučí, ako má otca presvedčiť, že dievčatá nosia sukne, dlhé vlasy a tak.

Takto si do kníh kradnem okamihy zo života. Ako keď sa môj syn v prvej triede poťažoval, že ešte nikdy nebol sám doma. Chcela som mu urobiť radosť

a zbehla som do samošky po mlieko. A on zatiaľ prilepil na dvere lístok *Mami, išiel som von, kľúč máš pod rohožkou*. Keď som o viac ako tridsať rokov začala písať Denisa a jeho sestry, hneď som vedela, čo urobí v prvej kapitole. Toto sú veci, ktorí si spisovateľ nevymyslí, na také niečo príde len dieťa.

V súčasnosti môže byť veľmi náročné zaujať detského čitateľa. Autor možno trochu bojuje s atraktívnymi výdobytkami súčasnej doby. Máte pocit, že dnes je omnoho ťažšie priviesť dieťa k čítaniu, alebo sa skôr prikláňate k názoru, že čitateľ si doteraz v každej dobe nachádzal spôsob, ako sa ku knihe dostať?

Ja to môžem ťažko posúdiť, lebo kam prídem, tam deti čítajú. Ale samozrejme, každé dieťa nie je Dahlova Matilda, ktorá si vozila knihy z knižnice na vozíku. Dieťa musí vidieť, že mama číta, ocko číta, starí rodičia čítajú. Tibor Hujdič, ktorého deti poznajú ako pána Mrkvíčku, mi nedávno rozprával, ako dcére kúpili s manželkou ešte jedno prasiatko. Do toho druhého dostáva vreckové, určené na knižky. A je to vraj veľký zážitok, ísť potom s dieťaťom do kníhkupectva a nechať ho, nech si vyberie knihu, na ktorú si samo našetrilo.

Je podľa vás každá nová čitateľská generácia niečím výnimočná, iná?

Nemyslím, ibaže dnešná generácia má viac vecí, do ktorých sa dá „dobať“. Deti sa hrajú na počítači, mobile či tablete. O tom, čo majú dnešné deti, sa nám v rokoch po vojne nemohlo ani snívať. Mali sme naozaj iba knihy – a v sobotu kino za korunu a v nedeľu ráno rozprávku v rozhlase. Dnešné deti si naozaj majú z čoho vyberať – a je krásne, že si tak často vyberú knihu.

Určite ste sa na besedách stretli s rôznymi detskými čitateľmi. Čo vám stretnutia s deťmi na besedách ako autorke detských kníh prinášajú?

Deti sú predovšetkým veľmi úprimné. Vždy hovoria len to, čo cítia. Pokojne sa ma opýtajú: Prečo si taká stará? Tak sa nadýchnem a poviem: Lebo už mám veľa rokov, a keď sa budeš o seba dobre starať, budeš aj ty taká stará.

Nezabudnuteľné otázky sú napríklad: Hádajú sa vám postavy v hlave? Čo si o sebe myslíte? Napísali ste aj Pocahontas?

Deti sa často pýtajú aj na to, čo v knihách vzhľadom na vek možno len naznačím.

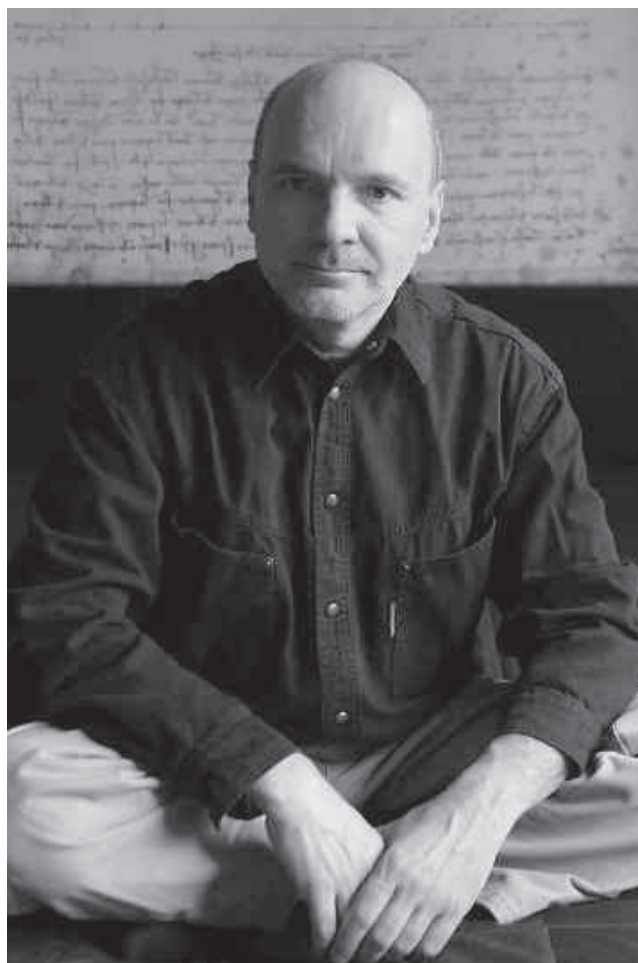
Uvažujete už o i ďalšej knihe? Ak áno, môžete niečo čitateľom časopisu Artuš o tom, čo chystáte, trochu prezradiť?

Uvažujem, ale nepoviem. Nikdy nehovorím o tom, čo píšem a nikdy to nikomu dopredu neukazujem. Taká som – môžete mi to prepáčiť?

Ďakujem vám za milý rozhovor i za to, že ste si našli čas. A želám vám, aby sa vám a aj vašim knihám i naďalej darilo.

Rozhovor pripravila Mária Miltáková.

Prof. Ján Uličiansky
(29. 10. 1955)
patrí k najvýznamnejším
prozaikom a dramatikom
súčasnej tvorby pre deti
a mladých. Je autorom
početných rozprávkových
príbehov, ktoré publikoval
v knižnej i časopiseckej podobe,
ale aj v podobe divadelných,
rozhlasových a televíznych hier
a seriálov. Okrem umeleckých
aktivít v súčasnosti pôsobí ako
profesor na VŠMU v Bratislave,
kde garantuje štúdium
bábkarskej tvorby.

KÝM JESTVUJE ĽUDSTVO, JESTVUJE AJ POTREBA PRÍBEHU

(Interview s jubilantom Jánom Uličianskym)

Ste jedným z najvýznamnejších autorov slovenskej literatúry pre deti a mládež. Vaša tvorba sa deťom, ale aj dospelým veľmi páči. Čo predchádzalo tomu, aby ste sa dostali na takúto úspešnú dráhu?

Najskôr som niečo podobné musel vyštudovať, takže naozaj to bolo skôr profesionálne zaujatie témou umenia pre deti. Nebola to najprv detská literatúra, ale bolo to bábkové divadlo, ktoré som robil už od piatej alebo šiestej triedy základnej školy. Čiže inklinácia k divadlu, k literatúre a podobným veciam sa u mňa prejavila veľmi skoro. Potom som viedol vlastný bábkarský krúžok na gymnáziu a keď prišlo rozhodovanie, čo pôjdem ďalej študovať, DAMU v Prahe (Akademie múzickém umění v Praze, Divadelní fakulta) bola jednoznačným riešením. A keď som sa po rokoch štúdia vrátil do Košického bábkového divadla ako interný režisér, dostal som sa k písaniu rozhlasových hier.

A to tiež nebola náhoda, lebo moja mama bola jednou z prvých oceňovaných rozhlasových dramatičiek v čase, keď ešte bola rozhlasová hra na Slovensku iba v kolíske. Napísala rozhlasovú hru Zlatý most, ktorá bola ocenená v súťaži rozhlasových hier a bola hneď druhá za Solovičvou Polnoc bude o päť minút, ktorá sa stala v podstate takým základným kameňom slovenskej rozhlasovej dramatiky. Takže som to asi dostal tak trochu aj do vienka. A svoju prvú rozhlasovú rozprávku som napísal ešte ako maturant. Bola to rozprávka Ať a jej priatelia. Potom, už počas vysokej školy, som sa zúčastňoval ďalších súťaží, ktoré vtedy Československý rozhlas vypisoval, a rozprávková hra Tik-tak zvíťazila v celoštátnej súťaži. A potom aj v bývalom OIRT, čo boli rozhlasové stanice východného bloku; tam to tiež bola víťazná hra, a to som bol ešte stále vysokoškolák. To všetko ma doviedlo k písaniu a nakoniec som dostal ponuku z vydavateľstva Mladé letá, či by som nezačal aj s tvorbou pre deti, ktorá by vyšla tlačou. Mojim

prvým dielkom bolo napodiv leporelo *Hádanky* s veršovačkami typu: *Jeho šťastie v poli rastie, mrkva, repa, kapusta, všetko schrásta dopusta, to je práca pre zajaca*. To som napísal tiež ešte na škole k predstaveniu, ktoré sme hrávali po škôlkach. Boli to *Hádanky* z ruky, robili sme tieňové zvieratká z rúk a k tomuto som napísal text. Čiže, skrátené povedané, k literatúre a k písaniu som sa dostal cez divadlo a cez rozhlas. A samotné písanie u mňa nebolo, ako to býva obyčajne, na začiatku, ale dá sa povedať, že na konci.

Vo Vašej rozprávke *Malá princezná, ktorá hovorí o hodnote detstva*, si kladiete otázku: „Vnímame dnešné deti také, aké sú?“ Ako by ste na ňu Vy sám odpovedali? Teda aké vlastne sú dnešné deti? A ako ich vidia dospelí?

No, pre mňa je to ťažká otázka, lebo malé deti poznám viac-menej sprostredkovane, keďže vlastné som nevychoval. Ale stretávam sa s nimi, už to ale nie sú deti, je to mládež, sú to študenti vysokoškoláci, čiže aj keď ako pedagóg, človek ich chce-nechce vníma ako deti. Im to lezie určite na nervy, ale niekedy mi vykľzne taká veta, že: „Deti, deti, ako, že toto neviete...“ Čiže by bolo treba bližšie si špecifikovať, kto sú to vlastne deti, lebo ja ich vnímam často iba prostredníctvom besied a keď sa stretávame, vtedy mám pocit, že deti sú nesmierne inteligentné, sčítané, čo je asi aj pravda. Na druhej strane môže to byť aj tak, že už keď nejaká ambiciózná pani učiteľka zorganizuje besedu so žijúcim ujom spisovateľom, tak tie deti sú potom pripravené, lebo je to asi pani učiteľka, ktorá sa im venuje, a potom to asi nie je také obecná vzorka. Ale musím povedať, že celkový dojem z malých detí, teda z detí v mladšom školskom veku, mám veľmi dobrý: sú veľmi inteligentné, vnímavé, sčítané, dalo by sa povedať – so záujmom o veci. Potom sa mi akoby strácajú z dohľadu, lebo pre vyššiu vekovú kategóriu som napísal zatiaľ iba jednu knižku, *Tajomstvo čierneho dvora*. A potom sa s mladými ľuďmi stretávam až vtedy, keď sa už hlásia na prijímačky na VŠMU, kde som garantom štúdia bábkarskej tvorby. A som úprimne zdesený z toho, že prejde istý čas a človek očakáva, akí prídu „nadupaní“, že „tie“ deti prídu sčítané a so záujmom – a ten pocit veľmi skoro strácam. Takže mám pocit, akoby sa to prvé naštartovanie niekam vytratilo, akoby nesmerovalo k ďalšej kreativite, k vzdelávaniu, ale to tam zrazu nie je.

Vaše rozprávky veľmi dôverne zachytávajú dušu dnešného dieťaťa. Čo konkrétne vás najviac inšpiruje pri písaní a tvorbe pre deti?

Ťažko povedať. Sú to obyčajne drobné útržky určitého emočného vzplanutia. Človek si niečo všimne, vymyslí alebo zachytí, a potom je to možno tak, ako aj s dynamitom alebo štartérom: človek v sebe niečo „nastráda“ alebo ako pijavý papier nasáva – je to proste niekde uložené. A zrazu príde niečo, čo to naštartuje, vytiahne a potom sa na to ako na snehovú guľu nabalujú veci, ktoré tam niekde boli. Štartérmi môžu byť naozaj rôzne situácie, vnemy, obrazy, hudba. Alebo keď sa stretnem s nejakým zaujímavým človekom alebo

počujem meno – napríklad meno známeho ilustrátora Petra Klúčika, ktorý dnes už tak veľa pre detskú tvorbu nerobí, viac sa venuje voľnej tvorbe. Páčili sa mi jeho ilustrácie k *Pipi Dlhej pančuche* a *Robinsonovi Crusovi*. Po mnohých rokoch som sa s ním stretol osobne. Bol to veľmi zaujímavý človek. A keď sa mi predstavil, že „Ja som Peter Klúčik“, zdalo sa mi to také rozprávkové, že z toho vlastne vznikla bábková rozprávková hra *Peter Klúčik*, neskôr aj knižka. Alebo niekedy vidím, že je niekto zaujímavý oblečený alebo je veľmi veselý či smutný, a tak sa to potom spojí a nabalí.

Ačo postava *Analfaby Negramotnej* – bola za ňou skutočná osoba?

Nie, to je skôr taký syndróm: pani učiteľky sa sťažujú, že decká nič nečítajú alebo len málo alebo nie dosť kvalitne. Táto knižka vznikla úplne na objednávku, pretože mojím najväčším inšpiračným zdrojom alebo takým ostrovom, kde sa viem uplatniť, je Mestská knižnica v Piešťanoch, kde je riaditeľkou pani Margita Galová, ktorá je naozaj skvelým zázemím pre vnímanie umenia a stretnutie s deťmi. Keď mala táto knižnica výročie svojho založenia, pani riaditeľka ma oslovila, či by som nenapísal rozprávku o knižnici, lebo je ich málo alebo vôbec žiadne. Takže som bol vyslovene oslovený napísať rozprávku o knižnici a to bol ten impulz, keď sa mi zdalo, že knižnica môže byť skvelým priestorom pre nejaký príbeh. A čo dramatickejšie vymyslieť ako *Analfabetu Negramotnú*, čiže dievča, ktoré nečíta a ocitne sa v knižnici...? Z toho najskôr vznikla naozaj iba rozprávka z knižnice – štvorstránkový večerníček, ktorý sa potom nabalil.

Katedra komunikačnej a literárnej výchovy
Kabinet výskumu detskej reči a kultúry

Vás pozývajú na literárnu besedu

Na kus reči s...

Tentoraz sa budeme rozprávať
so slovenským prozaikom,
dramatikom, bábkarom

Jánom Uličianskym
na tému

**PREČO ĽUDIA
POTREBUJÚ
PRÍBEHY**

19. novembra 2015 (štvrtok)
o 10.45 – 12.15 hod
miestnosť b211

Hovoríme o knižnici. Určite je to miesto, v ktorom sa veľmi rád a často pohybujete. Aké knihy ste čítali, keď ste boli dieťa? Zvykli ste tiež navštevovať knižnicu?

Áno, pamätám sa, že som určite navštevoval takú mestskú pobočku knižnice pre deti. Bolo to v Košiciach na nejakom sídlisku. Dodnes mám, neviem prečo, uložený pocit igelitových obalov, ktorými boli knihy obalované... Asi sa mi zdalo, že sú tie knižky znehodnotené, lebo prebaly neboli potom také farebné. V čase, keď ja som ako malý chodil do knižnice, nebol to taký fenomén ako teraz, keď hovoríme napr. o Mestskej knižnici v Piešťanoch, kde sú besedy, výstavy, divadelné predstavenia a pod. Takže si pamätám, že som síce chodil do knižnice, ale knihy, ktoré som ja čítal, sme skôr mali doma. Je to aj kvôli tomu, že mám dvoch starších bratov a mladšiu sestru. Čiže u mňa je to prienik rôznej literatúry; obyčajne som vždy čítal to, čo čítali starší bratia, takže som to mal s určitým posunom. Keď oni čítali dobrodružné knihy z edície Stopy, tak som si ich lúskal aj ja. Niekedy som možno niečomu nerozumel, ale vždy som čítal niečo, čo sa čítalo u nás v detskej izbe. Boli to samozrejme aj rozprávky – Andersen a podobné veci, ktoré ma potom ovplyvnili v ďalšej tvorbe.

A tak ste sa stali slovenským Andersenom? ☺

... Áno, a tak som sa stal slovenským Andersenom ☺.

A ké knihy čítate dnes?

Je to dosť ťažké, lebo sa vždy snažím zaznamenať veci, ktoré sú buď ocenené, alebo sú také, že človek by ich mal poznať. Niekedy sa nakopie na polici pri posteli a niektoré majú smutný osud – vystriedajú ich iné, novšie a ony odchádzajú z police neprečítané alebo nedočítané. Musím sa priznať, že na čítanie mám veľmi málo času. Preto sa často stáva, že knihu neprečítam, ale sa s ňou iba zoznámim. Vyzerá to potom tak, že mal som ju v ruke, prelistoval som ju, ale nie s každou knižkou sa viem stotožniť tak, aby som si na ňu našiel čas a naozaj si ju kvalitne prečítal. Potom sú tu stále tie novoročné záväzky, že sa zlepším a čas si nájdem. Plánujem si na dôchodok, že prečítam všetky tie neprečítané knižky, ktoré sa kopia na policiach.

Zúčastňujete sa na mnohých besedách s deťmi o knihách. Aká je vaša skúsenosť s recepciou vašich textov u detských čitateľov? Okrem línie príbehu dokážu vnímať a odhaliť aj prítomnosť iného príbehu alebo hlbších významov vo Vašej rozprávke?

Na nejaké analytické rozhovory na týchto besedách nie je čas, takže toto mám nie z osobného zážitku, ale skôr sprostredkovane (keď mi hovoria rodičia detí, s ktorými alebo ktorým oni čítajú moje rozprávky), že decká to baví, že sa na tom smejú alebo že ich to zaujíma. Takže si myslím, že asi áno, vnímajú i hlbšie významy, a je to asi aj preto, že ak sú nejaké ťažšie texty a či-

tajú im to rodičia, tak im to „ruka v ruke“ aj vysvetlia, ak by niečomu nerozumeli. Asi to bude tak... lebo naozaj sa musím priznať: skutočne nemám skúsenosť, že by sme nejaký text analyzovali s deťmi.

Potvrdzujete vlastne môj postreh o platnosti pravidla didaktiky literárnej výchovy na 1. stupni, že prítomnosť dospelého pri formovaní čítania detí je nevyhnutná. V súčasnosti beží v TV relácia Trpaslíci, ktorej ste autorom. Taktiež ste autorom divadelných hier pre deti a mládež. Aká je teda podľa vás budúcnosť rozprávky v čase nových informačno-komunikačných technológií? Prečo je dôležité deťom čítať knihy?

Je pravda, že nateraz ma pohltil program Trpaslíci televízie RTVS, kde som kreatívnym producentom, čo znamená, že som vymyslel námet a formát. Sem-tam píšem aj ako autor – predovšetkým teraz naposledy texty pesničiek. Tie ma bavia momentálne najviac, lebo som akosi spriaznený s hudobným skladateľom Robertom Bodnárom a páči sa mi jeho hudba. Textovanie pesničiek mi teraz veľmi vyhovuje, lebo je to taká kondenzovaná poézia. Má to hudbu, môže to mať drámu, môže to byť veselé, smutné, čiže sa mi zdá, že sa v tom nachádzam a možno si ani neviem trúfnuť na niečo rozsiahlejšie. A do trojminútovej pesničky sa naozaj môže zmestiť veľmi veľa. Takže tento formát ma zatiaľ veľmi baví. Preto si myslím, že určite ani nové médiá a technológie nijako nemôžu zničiť rozprávkové príbehy, lebo to nie je vec formy, ale vec vnútra, obsahu. Človek to jednoducho potrebuje a menia sa len komunikačné kanály, ktorými vnímame. Či je to ústnym podaním alebo čítaním z papiera alebo z tabletu, to už nerozhoduje. Ale príbeh, hrdinu a posolstvo človek jednoducho potrebuje. Je taká teória, že existuje len niekoľko základných modelov dobra, zla, priateľstva, pomoci, lásky, nenávisti a že sa tieto príbehy stále tak nejakým modulujú, preskupujú. Nepovedal by som, že je to akási Rubikova kocka, že stále istým spôsobom natáčam tie isté veci, teda že je to obmedzené. Pre mňa je to skôr plastelína alebo magma, ktorú si človek hnetie. Je to stále tam, ale vždy to môže mať iný odtieň, odtlačok, tvar, formu. Ale tých vecí tam v podstate pribúda veľmi málo. Aj takto sa nabaľuje ľudské poznanie, sme stále akože múdrejší, ale báza ľudskej existencie je nemenná, asi odkedy je človek na svete. A či sa to už deje prostredníctvom uťonov alebo nejakého primitívneho lovca, či postavy sú alebo nie sú kamaráti, alebo o niečom snívajú... to už je jedno. Takže kým jestvuje ľudstvo, bude tu potreba rozprávky a príbehu. Keďže som teraz v pozícii, že mojím chlebičkom sú formáty, tak som taký vyznávač formy a formátu, že všetko musí mať nejakú štruktúru. A čo sa týka obsahov, v podstate sa tam vlastne komunikujú celé storočia tie isté.

Spomínali ste, že každý potrebuje mať svojho hrdinu. Mali ste aj vy v detstve svojho literárneho hrdinu?

Ťažko povedať, musel by som sa asi veľmi štylizovať. V chlapčenských časoch to boli samozrejme winnetu-

ovky, lebo na tom sme vyrastali. A teraz nedávno, keď zomrel Pierre Brice, predstaviteľ Winnetoua, tak ma to zaskočilo, že som si naňho spomenul ako na naozajstný prototyp dobra a hrdinstva. Viazze sa mi k tomu pekná spomienka. Bol som vtedy zberateľom fotografií z filmu – vychádzali vtedy také pohľadnice. A raz som zistil, že jedna pohľadnica mi chýba; bol to veľký portrét Winnetoua, a tak som bol nešťastný, kam som ho zapotrešil. O niečo neskôr som zistil, že ako si tak moja prababka (ktorá s nami bývala a sedávala pri nás, keď sme sa učili, a vždy mala modlitebnú knižku, z ktorej sa modlila) otáčala modlitebnú knižku – zrazu tam bol založený môj Winnetou. Ona ho tiež pokladala za svojho hrdinu, a tak si ho zaradila medzi svojich svätcov 😊. Uznávala ho tiež ako statočného človeka a ochrancu dobra. Takto som si pri úmrtí Pierra Bricea spomenul, že to bol fenomén. Určite aj dnešné deti majú svojich transformerov a hrdinov, ktorých ja už ani neviem pomenovať – každá generácia má svojho. Človek má stále tendenciu si myslieť, že tí naši hrdinovia boli lepší a statočnejší, neboli takí agresívni a že nám dali viac. Možno to je pravda, možno nie, neviem. Ale ak mám pomenovať svojho literárneho hrdinu, potom sa mi takto vynára Winnetou, ktorý bol založený dokonca ako svätý obrázok v modlitebnej knižke mojej prababky. Nevieť, či by si dnes niektorá babka založila do modlitebnej knižky nejakého „kung-fu“ alebo transformera 😊. To by sa už asi nezopakovalo.

Spomínali ste, že momentálne sám seba ako autora nachádzate v tvorbe textov detských piesní. Na čo sa môžeme do budúcnosti z vašej tvorby tešiť?

Veľmi neplánujem. Samozrejme, od svojich vydavateľiek mám ponuky na novú knižku. Sú to obyčajne rozprávkové príbehy pre čitateľov mladšieho školského veku. Veľmi ma teší, keď ma oslovia moji kamaráti ilustrátori, že by som mal už konečne niečo napísať, aby mali čo pekne ilustrovať. To je príjemná motivácia. Určite by som chcel spolupracovať s Milošom Koptákom. Takže je to tak, že momentálne síce neplánujem, ale určite sa niekomu podarí zlomiť ma a ja niečo napíšem. Budú to však skôr také drobnejšie veci.

Čo by ste odkázali študentom a študentkám pedagogickej fakulty ako budúcim učiteľom vašich detských čitateľov?

Tak to je veľká výzva, lebo práve sme sa bavili o tom, že zodpovednosť učiteľa je obrovská a extrémna. Učiteľia sú tí komunikátori, ktorí literatúru deťom priblížia, urobia ju atraktívnou alebo ju môžu aj znechutiť. Dieťa vtedy jednoducho povie – tak toto mám nanútené, nezaujímam ma to, nechcem to. Čiže netrúfam si vysloviť nejaké veľké posolstvo, skôr takú skromnú túžbu. V živote je to tak, že ak chce niekto zapáľovať, lebo učenie je o zapalovaní, musí sám horieť, musí mať iskru. Pokiaľ učiteľ nie je zapálený, nemôžeme čakať nič. Takže želim im iskru a vášň pre učenie a literatúru a poznanie. Bez toho sa to síce v podstate tiež dá robiť, ale výsledok nebude žiadny, nehorí to, nesvieti, nežijari, nedá to teplo. Neprinesie to efekt.

(Rozhovor pripravila a ďakuje Bc. Veronika Volochová, študentka 2. roč., učiteľstvo pre primárne vzdelávanie a psychosociálne narušených, PF PU v Prešove)

Absolventi

Mgr. Anna Lackaňová: KEĎ SA SNY STÁVAJÚ SKUTOČNOSŤOU

Už od útleho veku som túžila stať sa učiteľkou. Pamätám si, ako by to bolo včera, keď som sama navštevovala materskú školu a obdivovala a zbožňovala svoje pani učiteľky. Sen sa stal skutočnosťou a už štvrtý rok pracujem vo svojej rodnej materskej škole v Raslaviciach. Nastúpila som tam plná očakávaní a nadšenia po skončení bakalárskeho stupňa predškolskej pedagogiky. Magisterské štúdium primárneho vzdelávania som absolvovala externe. Práca na prvom stupni je pre mňa taktiež veľmi zaujímavá, ale mojou „srdcovkou“ sú detičky v predškolskom veku. Pri práci s deťmi aplikujem vedomosti a zručnosti, ktoré som počas štúdia nadobudla. A keďže pedagógovia sa vzdelávajú celý život, snažím sa na sebe pracovať a vzdelávať sa naďalej.

Ktovie, možno už čoskoro budem opäť „drať“ lavice pedagogickej fakulty. Počas štúdia som okrem vedomostí a zručností získala aj množstvo skúseností a zážitkov, a to najmä vďaka študentskému vedeckému krúžku VEDKO. Študentský život bol napriek našej občasnej študentskej nespokojnosti krásny a nezabudnuteľný. Počas vysokoškolského štúdia som spoznala svojho osudového muža, v lete sme mali svadbu a pre mňa sa začala nová, krásna etapa života.

Verím, že elán a láska k učiteľskému povolaniu mi vydržia po celý život a z brán Materskej školy Raslavice budú vychádzať šťastné a spokojné detičky, ktoré budú na časy strávené v materskej škole s láskou spomínať.

Mgr. Martina Lauková: AK NEHORÍŠ SÁM, NEMÔŽEŠ ZAPÁLIŤ INÝCH

Táto pravda so mnou kráča už od ukončenia Pedagogickej a sociálnej akadémie v Prešove, a to som ešte netušila, aké ovocie mi môže prijsť v budúcnosti. Poznatky a presvedčenie sa ešte viac utužili počas štúdia na Pedagogickej fakulte PU v Prešove a priateľstvá zo štúdia pretrvávajú dodnes, zomknuté a posilnené spomienkami, čo všetko sme tu spolu prežili.

Odjakživa som patriot. Netúžila som utekať do zahraničia a vzdať sa možnosti učiť. Môj prvý pohovor mi otvoril dvere do sveta praxe v školstve, no po roku od môjho nástupu som pociťovala, že mi chýba akási „šťava“ v tom, čo robím. Moje vlastné ambície a chtivosť sa ukázali ako výzva, ktorú škola prijala a dala mi možnosť posunúť sa na post zástupkyne, na ktorom som už piaty rok.

Ako učiteľ si zvyšujete svoj kompetenčný profil účasťou na školeniach a seminároch, zbierate kredity a vzdelávate sa. Po jednom z takýchto seminárov som konečne našla svoj smer pôsobenia v materskej škole. Stali sa ním eTwinning projekty – medzinárodné partnerstvá škôl cez internet.

Materská škola, v ktorej pôsobím, bola prvá v Košiciach, ktorá začala tieto projekty realizovať. Na základe uvedomenia si absencie eTwinning-u v školách som sa stala ambasádorkou

tohto programu. Nešlo mi len o zvýšenie efektivity edukačného procesu v materskej škole, ale spolu s eTwinning projektami prišla aj možnosť školiť iných. Svoje zapálenie podávam učiteľom na akreditovaných školeniach s názvom „Školské projekty a medzinárodné partnerstvá cez internet“, ktoré lektorujem. Ich prostredníctvom chcem povzbudiť učiteľov z materských, základných a stredných škôl z Košíc a širšieho okolia, aby sa zapojili do programu eTwinning a vniesli do výučby inovatívnosť a kooperatívnosť v používaní technológií a využili možnosti profesionálneho rozvoja každého učiteľa.

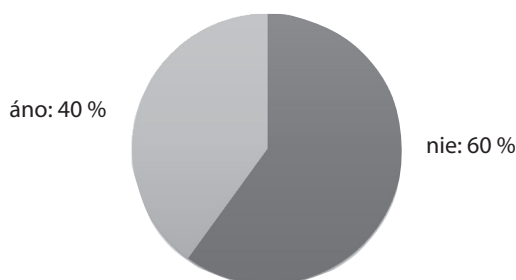
Osveta v oblasti eTwinning-u ma posunula aj pri organizácii a realizácii Celomestských metodických dní, rovnako ako aj účasť na konferenciách v Rige či Ríme, na ktorých chytíte druhý dych na zdieľanie novej praxe, objavovanie nových spôsobov vyučovania a posilnenie eTwinning komunity prostredníctvom workshopov, interaktívnych diskusií a neformálnych stretnutí.

Priestor na konferenciách, akreditované školenia, vedenie hudobného krúžku či administrácia webovej stránky školy, to je moja práca a moja radosť. A v mojom portfóliu je už aj môj splnený sen, ktorý mi priniesol opäť eTwinning. Poskytol mi možnosť vrátiť sa aspoň na chvíľu na pôdu alma mater a zapáliť budúcich učiteľov.

V októbri sme si volili témy záverečných prác. Pre mnohých z nás to bolo niečo nové, a tak som spravila prieskum. Na otázky mi odpovedali študenti denní aj externí, druháci na bakalárskom štúdiu a prváci na magisterskom štúdiu. Celkovo sa do prieskumu zapojilo 104 študentov.

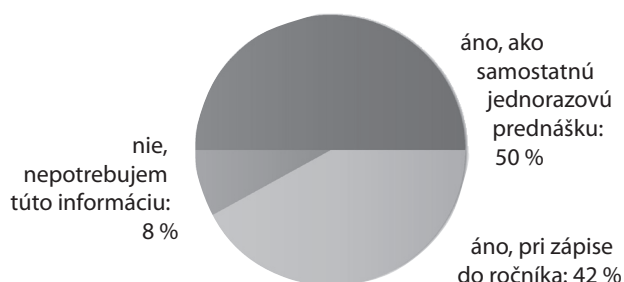
Takto tento proces vnímali študenti:

VYBRAL SI SI ZÁVEREČNÚ PRÁCU BEZ PROBLÉMOV?

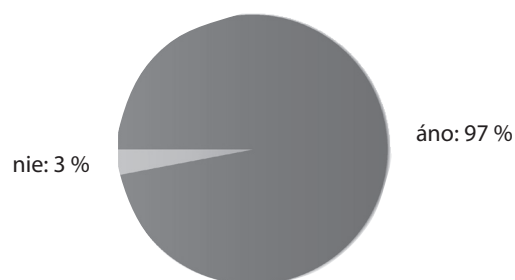

VYBERALI SME SI ZÁVEREČNÉ PRÁCE

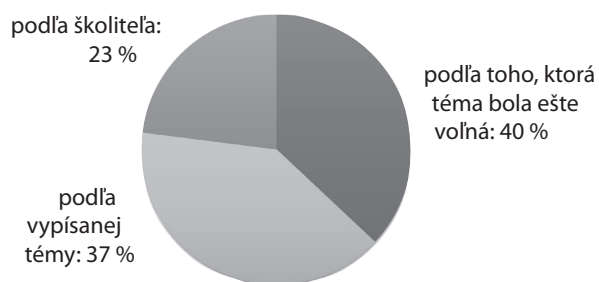
PRIJAL BY SI ÚVODNÚ INFORMÁCIU O ZÁVEREČNEJ PRÁCI EŠTE PRED JEJ VÝBEROM?

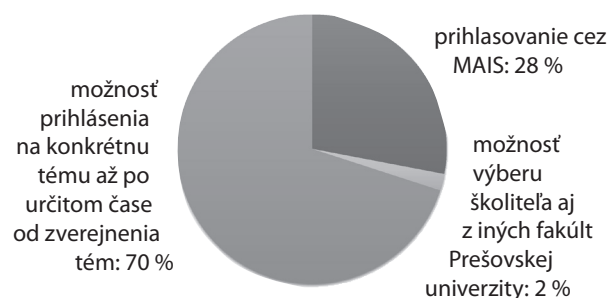
UVÍTAL BY SI STRUČNÚ ANOTÁCIU TÉMY ZÁVEREČNEJ PRÁCE?

PODĽA ČOHO SI SI VYBRAL ZÁVEREČNÚ PRÁCU?

ČO BY PODĽA TEBA ZDOKONALILO VÝBER ZÁVEREČNÝCH PRÁC?

KRÁTKKE ZHRNUTIE NA ZÁVER

- » Väčšina študentov s výberom práce problém nemala.
- » Najviac študentov si vybralo tému podľa toho, že ešte nebola obsadená.
- » Takmer všetci opýtaní študenti by pri výbere záverečnej práce privítali aj jej stručnú charakteristiku.

- » Študenti by prijali aj jednorazovú prednášku, na ktorej by sa o výbere záverečných prác dozvedeli viac.
- » Veľa študentov si myslí, že by sa mali najskôr zverejniť témy a až po nejakom čase by bolo možné sa na ne prihlásiť,

aby si mohli zistiť potrebné informácie o danej záverečnej práci.

Získané informácie odovzdám zástupcom študentov v Akademickom senáte PF PU.

Žofia Remešniková

Diana Vincejová (Pablo Picasso, Harlekýn)

6

Radoslava Gallová (Heather Galler, poster s folklórnym námetom)

9

7

Miroslava Vargová (Paul Cézanne, Zátisie s broskyňou a dvomi zelenými hruškami)

8

Miroslava Badidová (Pablo Picasso, Ruža)

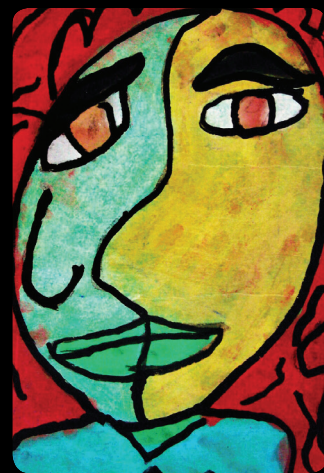
REINŠTALÁCIA výtvarného diela

Študentské práce reprodukované na vnútornej strane obálky boli vytvorené na predmete výtvarné techniky a médiá pod vedením Mgr. Ivety Gal Drzewieckej, PhD.

10

11

Kristína Bodnárová (detská kresba – autoportrét v štýle Pabla Picassa)

Sofia Šolcová (Pablo Picasso, Žltý džbán)

